

JURIDISCH GESCHIL OVER ‘HET BESTE HOOFD’ TE KALKEN IN 1612

Luc Haeghens

Sinds mensenheugenis ging Jan Modaal op het platteland gebukt onder allerlei regionale en lokale belastingen, grondlasten, successierechten, (tol)heffingen, penningen, enz¹. Zo kon de heer van Kalken bij het overlijden van een bewoner in principe een item uit de persoonlijke bezittingen opeisen, zoals ‘*het beste hoofd*’, bijvoorbeeld een dier uit de veestapel, of ‘*beste kateil*’, roerende goederen, bijvoorbeeld het mooiste meubel uit de inboedel. In de praktijk konden nabestaanden de geschatte waarde afkopen (de *redemptie*) zodat het voorwerp of dier binnen de familie bleef, ofwel werd het openbaar verkocht.

In het kader van mijn stamboomonderzoek² vond ik online³ in het Algemeen Familiefonds van het Gentse Rijksarchief⁴ (RAG) een akte (zie verder) waarin sprake is dat een aantal Kalkenaars zich begin zeventiende eeuw lieten registreren als buitenpoorter⁵ van Dendermonde. Tegen betaling van het jaarlijkse poortersgeld konden zij genieten van de burgerrechten van de stad, maar woonden er zelf niet. Zo kon een deel van de bemiddelde plattelandsbevolking, veelal handelaars en ambachtslieden, op zoek gaan naar economische opportuniteiten, maar ook beroep doen op een meer onafhankelijke rechtspraak, en zich fiscaal beschermen tegen lokale heerlijke lasten.

¹ MADDENS N., ‘De plattelandsfiscaliteit in het graafschap Vlaanderen van de 16de tot de 18de eeuw’, in *De plattelandsfiscaliteit tijdens het Ancien Regime*, Antwerpen, 1985, p. 69.

² HAEGHENS L., ‘Stamboomonderzoek naar de familie Haeghens’, in *Castellum*, jg. XXVII, nr. 3, september 2010, p. 37-50. Voor een stand van zaken: www.bloggen.be/haeghens.

³ <http://search.arch.be> (de zoekrobot van het Rijksarchief).

⁴ Rijksarchief Gent (RAG), Algemeen Familiefonds, 756, Kalken: beste hoofd, rechten en gebruiken (1616-1658). De map bevat ook nog een later afschrift van dezelfde akte, opgesteld door griffier Gillis Hubrecht op 22 oktober 1613, en een afbakening van bevoegdheden tussen baljuw en meier, opgesteld in 1638 door baljuw Nicolaas Staest Van Hecke: *Rechten ende usantien ghecostumeert tusschen den Bailliu ende meyer van Calckene*.

⁵ DECAVELE J., ‘De Gentse poortერი en buitenpoortერი’, in *Recht en instellingen in de oude Nederlanden tijdens de middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Liber Amicorum Jan Buntinx*, Leuven, 1981, p. 63-83.

Het Algemeen Familiefonds in het RAG bevat allerlei documenten, brieven, testamenten, genealogische aantekeningen, staten van goed, processtukken, zaken in verband met goederen- en huishoud beheer, opleiding, culturele betrokkenheid, beroepsbezigheden en drukwerk, gaande van de veertiende eeuw tot 1984.

De bestanddelen uit de inventaris zijn gegroepeerd onder de naam van de schenker of personen en families waarop ze betrekking hebben. Vermeldenswaard voor iedereen die onderzoek doet in de streek zijn zeker het Adelsarchief Piers de Raveschoot (nummers 633 tot en met 642), als voormalige eigenaars van de heerlijkheid Raveschoot gesitueerd net boven Kalken, waar mijn voorouders woonden en pachtten, en het fonds van de Gentse familie Papejans de Morchoven (nummer 2632), grondbezitters te Kalken met een reeks afschriften van stukken uit de vijftiende- en zestiende eeuw (voor meer details, zie mijn blog bij Algemeen Familiefonds I & II). Het fonds bevat ook een grote hoeveelheid losse stukken uit archieven van religieuze instellingen, lenen en heerlijkheden, zoals het renteboek met grondlasten van Kalkens pastoor Charles Van Winckele omstreeks 1680 (nummer 4187), en registers met uittreksels uit Kalkense leenboeken opgemaakt in respectievelijk 1643 en 1662, maar met mutaties (wijziging van grondgebruik van generatie op generatie) die teruggaan tot het begin van de zestiende eeuw (nummer 4616). Menig genealoog zal hier verrassende zaken aantreffen. Zo vond ik er een bevestiging van mijn stamreeks die teruggaat tot omstreeks 1480.

De heerlijkheid van Kalken behoorde tot de kasselrij⁶ van het Land van Dendermonde. In 1629 staat nog te lezen in de *Costumen⁷ der Stede ende Lande van Dendermonde*⁸ dat *Alle Poorters der voorseyde Stede overlydende binnen der selver Stede ofte Lande, zijn vry vande beste Hoofden, alsoo wel jegens den Prince, als jegens de vassaelen.*

⁶ Het graafschap Vlaanderen was onderverdeeld in vierentwintig kasselrijen (Fr. *châtellenies*), met onder andere het Land van Dendermonde dat bestond, naast de stad zelf, uit zestien dorpen, waaronder Kalken. Zie AUGUSTYN B., 'Land van Dendermonde', in PREVENIER W., AUGUSTYN B. (eds.), *De gewestelijke en lokale overheidsinstellingen in Vlaanderen tot 1795*, Brussel, 1997, p. 457-460.

⁷ *costumen*: gewoonterecht.

⁸ *Costumen der Stede ende Lande van Dendermonde by syne Maj. gedecreteert den 5 April Anno 1629, Rubrica II Van de Poorterye, Artikel IV*, p. 16 (herdruk uit 1646 door Philips De Croÿ, Leiden).

Om dit fiscaal achterpoortje te sluiten en zijn bron van inkomsten te beschermen, liet Jacques-Philippe de Gand-Vilain, graaf van Izegem en heer van Kalken, via baljuw Pieter Van Hecke, op 8 januari 1612 bij de zondagsmis de mededeling verspreiden dat verzet tegen de heffing van *het beste hoofd* zinloos was, aangezien volgens hem ook Dendermondse poorters die als passanten kwamen te overlijden in Kalken, *het beste hoofd* verschuldigd waren. Desnoods zou hij een proces aanspannen om zijn rechten te doen gelden. Hij baseerde zich hiervoor niet op het gewoonterecht van de *costumen*, maar wel op rechtspraak met een vonnis in zijn voordeel, zoals blijkt uit de noot in de linkermarge onderaan het handschrift (zie bijlage). In de inventarissen van het archief van de Raad van Vlaanderen⁹, dat van de Prinsen van Izegem¹⁰, of van het oud archief van Kalken (RAG) werden hierover geen processtukken gevonden. Mogelijk bevinden zich nog relevante documenten in het uitgebreide archief van de Gentse schepenbanken (Stadsarchief Gent).

Reeds in de vijftiende eeuw moest Jan van Massemen, de toenmalige heer van Kalken, in een gelijkaardige zaak tot in hoger beroep gaan om zijn gelijk te halen:

Een geschil van een anderen aard had in 1438 plaats tusschen denzelfden dorpsheer en de schepenen van Dendermonde. Het betrof ditmaal de uitoefening van het recht der beste have, dat de eerstgenoemde beweerde hem van alle te Kalkene overledene personen, 't zij inboorlingen of vreemdelingen, toe te komen. Gebruik makende van dit recht, had Jan van Massemen ten sterfhuize van zekere Dendermondsche poorteres, met name Catharina van der Meersch, te Kalken overleden, een zilveren beker doen aanslaan, waartegen hare erfgenamen verzet aantekenden. De zaak kwam voor de rechtbank van de schepenen van de keure te Gent, die den heer van Kalken gelijk gaven; edoch de schepenen van Dendermonde zich de belangen hunner onderhoorigen hebbende aangetrokken, gingen met de erfgenamen van Catharina van der Meersch in beroep bij den Raad van Vlaanderen, die de eischers in hunne vraag gegrond verklaarde¹¹.

⁹ BUNTINX J., *Inventaris van het Archief van de Raad van Vlaanderen*, 9 delen, Brussel, 1964-1979. Online beschikbaar via search.arch.be.

¹⁰ VAN ISTERDAEL H., *Inventaris van het familiearchief Prinsen van Izegem*, Brussel, 1986.

¹¹ RAG, GW8, Raad van Vlaanderen, H. Acten en Sententiën, 2355, 8 april 1437 - 2 april 1438. 1 register, folio 445 recto, paragraaf 3: "*Sentencie ende vonnesse...ghegheven tusschen der stede van Dendremonde ende de kinderen Wilden heesschers (eisers) op*

*Bijgevolg werd de heer van Kalken tot de teruggaaf van den aangeslagen beker veroordeeld, of, voor het geval deze niet meer bestond, er de waarde in geld aan de rechthebbenden van uit te betalen*¹².

De heer van Kalken tekende echter hoger beroep aan bij het Parlement van Parijs, het hoogste beroepscollege voor het graafschap Vlaanderen tot 1522. Toen deze instantie haar vonnis velde, was hij reeds overleden. Lodewijk van Massemen nam als voogd over de minderjarige wees Anthonine van Massemen het dossier over. Op 20 augustus 1440 werden de gebroeders De Wilde en de schepenbank van Dendermonde in het ongelijk gesteld en veroordeeld tot het dragen van de proceskosten¹³.

Een ander voorbeeld vinden we in de *Inventaire ancien des titres et papiers de la maison d'Isenghien*¹⁴ van vermoedelijk begin achttiende eeuw, met de Noord-Franse, Belgische, Luxemburgse en Duitse bezittingen van de prins van Izegem, onder andere ook heer van Kalken. Dit register bevat ook tal van verwijzingen naar Kalkense archiefstukken¹⁵, zoals op folio's 384r°/385v° een niet-gedateerde akte waaruit blijkt dat verscheidene leenheren een gezamenlijk front vormden:

een zide Ende Jan van masmine heere van calkene verweer op andere ten proffyte vanden vors. heesschers”.

¹² DE POTTER F., BROECKAERT J., *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, Vierde reeks, Arrondissement Dendermonde, deel I, Kalken, Gent, 1889, p. 14, verwijzend naar Zwarte Boek van Dendermonde, blz. 108. - Inventaire des Chartes de la ville de Termonde, blz. 58.*

¹³ DE WILDE J.R.J., ‘De familie De Wilde te Kalken en Laarne: de oudste getuigenissen’, in *Castellum*, jg. XII, nr. 4, december 1995, p. 9.

¹⁴ BALTHAU E., ‘Een inventaris van het archief van de Heren van Kalken (1228-1689) van het begin van de achttiende eeuw’, in *Castellum*, jg. XXXII, nr. 4, december 2015, p. 5-39. Het origineel bevindt zich in het Arenbergarchief te Edingen (cfr. www.arenbergfoundation.eu/nl/about).

¹⁵ In 1950 gaf de adellijke familie de Merode maar liefst 750 meter privé-archief in bewaring bij het ARA om historici, genealogen, heemkundigen en andere geïnteresseerden de kans te geven het te bestuderen. De inventarisatie van het op één na grootste familiefonds van België (na dat van Arenberg) startte reeds in 1895, maar aangezien de opeenvolgende archivariissen er hun eigen werkmethodes op na hielden, bleef de toegankelijkheid erg complex. Pas in 2014 publiceerde archivaris Baudouin D'hoore een praktische 'Gids voor de gebruiker'. Tal van originele stukken van het heerlijk archief van Kalken uit het Ancien Régime waarnaar de Arenberg inventaris verwijst, zijn bewaard in dit fonds. Het kan vreemd lijken dat die zich niet bevinden in het oud archief van Kalken (RAG), maar heerlijk archief volgde dikwijls de eigenaars van generatie op generatie, of belandde via erfenissen, aankoop of huwelijksallianties bij aanverwante takken. Zo was Philippe Lamoral de Gand-Vilain (1587-1631), heer van

Copie de la requête présentée a leurs altezes serenissimes par les seigneurs vassaux de Tenremonde contre le magistrat dudit Tenremonde qui a pretexte d'un enrolement de bourgeoisie fait audit lieu par les sujet des dits seigneurs, pretendoient les exempter¹⁶ du droit de meilleur cathel du aux mesmes seigneurs a la mort des habitans de leurs s(eigneu)ries et ne les rendre justiciables que pardevant eux, y jointe une consulte de leur part sur ce sujet et un extrait du recepisse¹⁷ des chartes¹⁸ commençant en l'an 1399 reposant en la chambre des comptes a Lille concernant cette affaire.

Dit en vele andere stukken bevinden zich in het Familiefonds de Merode-Westerloo (ARA Brussel). Dit juridisch steekspel zou zeker nog tot het einde van de zeventiende eeuw duren, ten getuige de procesvoering van de burgemeester en schepenen van Dendermonde contra de burgemeesters, schepenen en inwoners van Uitbergen, Overmere, Schellebelle, Wetteren, Laarne en Kalken, zijnde zes vazale parochies van het Land van Dendermonde: jurisdictie inzake poorterij (1685-1700)¹⁹.

Wie de geviseerde Kalkenaars in 1612 precies waren, was niet makkelijk te achterhalen, aangezien gepubliceerde lijsten van Dendermondse buitenpoorters met vermelding van hun herkomst niet beschikbaar zijn²⁰. In september 1914 werd Dendermonde door de Duitse artillerie bestookt en in brand gestoken, waarbij onder andere het stadsarchief en de bibliotheek volledig in vlammen opgingen.

Toch vond ik in een reeks bewaarde Kalkense baljuwsrekeningen²¹ in het ARA de volgende namen:

Kalken, gehuwd met Marguerite Isabel de Merode. Hij was een zoon van Jacques-Philippe de Gand-Vilain, vermeld in dit artikel, en Odilia van Claerhout. Cfr. de PDF-bijlage bij het thema 'Het Familiefonds de Merode-Westerloo deel I: renteboeken en -lijsten' op www.bloggen.be/haegghens.

¹⁶ *exempter*: vrijstellen van.

¹⁷ *recipisse*: bewijs van ontvangst.

¹⁸ *charter*: bezegelde akte. Synoniem: oorkonde.

¹⁹ RAG, Archief Raad van Vlaanderen, 18223.

²⁰ Navraag bij de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde en Familiekunde Vlaanderen Afdeling Dendermonde leverde geen resultaat op.

²¹ Algemeen Rijksarchief Brussel (ARA), Familiefonds de Merode Westerloo (FMW), VDA 984: reeks gefolieerde rekeningen van baljuws Denys Bracke (voor de jaren 1600-1601, 1601-1602, 1602-1603, 1604-1605) en Pieter Van Hecke (voor de jaren 1605-1606, 1607 en 1608).

ARA, FMW, VDB 165/1: reeks gefolieerde baljuwsrekeningen van Pieter van Hecke voor de jaren 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614 en 1621 t/m 1624.

- in 1605 legden de nazaten van Pieter Goethals, die overleden was op 27 oktober, een *poorterye brief* voor waaruit bleek dat hij poorter van Dendermonde was;
- in 1606 staat in een aparte post opgetekend dat naar aanleiding van het overlijden van verschillende bewoners geen beste have kon geïnd worden, zoals bij de weduwnaar van Lievine Linthauts, die stelde *vry te zyne mits dat hy te Dendermonde poorter es zo hy secht*;
- in 1607 was dit ook het geval met Adriaen Platinck, weduwnaar van Mayken Cabbarts;
- in 1608 ging het om Jan De Meester²², Pieter van Noorde²³ en Willem Vanden Brande²⁴;
- in 1609 Pieter Dauwe fs Christiaen en Jan van Marcke, weduwnaar van Lysbeth Dekens;
- in 1611 Jan van Belle²⁵ en Jacob Bauwens²⁶ (Kalkens schepen), en Laurens De Poorter, weduwnaar van Lysbeth Calle²⁷;
- in 1612 Pieter Sack, weduwnaar van Lauwereyntken Dauw²⁸;
- in 1613 Daneel Temmerman²⁹ en Denys De Wilde³⁰. Zelfs voor Margriet Dauwe³¹, de weduwe van Denys De Wilde, beriepen de nabestaanden zich op het poorterschap van haar man om niet te moeten betalen. Hun gelijknamige zoon Denys De Wilde moest wel de heffing betalen op de gronden die hij geërfd had;
- in 1614 ging het om Jan De Baere en Pieter Van Acker³², met in de linkermarge een notitie in het handschrift van griffier Gillis

²² Overleden op 3 augustus 1608. Aan de hand van DE RUYVER L., *Kalken, Begrafenissen (Sint-Denijs) 1604-1631 en 1663-1796*, CD-ROM uitgegeven via VVF Gent-Digitaal Archief, 1998 en de originele aktes op <https://search.arch.be/nl/> zijn tussen 1608 en 1614 elf Kalkenaars te identificeren. De overigen kwamen te overlijden in Kalken, maar waren poorters van Dendermonde of buitenpoorters uit andere dorpen

²³ Pieter van Noorde overleed op 4 oktober 1608.

²⁴ Willem Vanden Brande overleed op 24 oktober 1608.

²⁵ Jan van Belle overleed op 12 juni 1611.

²⁶ Jacob Bauwens overleed op 13 juni 1611. Hij was gehuwd met Margaretha Van Petegem. "Scabinus intestatus": hij was schepen van Kaken en liet geen testament na.

²⁷ Elisabeth Calle overleed op 10 december 1611.

²⁸ Lauwereyntken Dauw overleed op 5 januari 1612. Ze was eerder gehuwd met Nicolas Van Hecke.

²⁹ Daneel Temmerman overleed op 7 mei 1613.

³⁰ Denys De Wilde overleed op 22 augustus 1613.

³¹ Margriet Dauwe overleed op 31 augustus 1613, slechts negen dagen na haar echtgenoot.

³² Pieter Van Acker overleed op 10 april 1614.

Hubrecht: *deze memorie wordt alhier ghepasseert met protestatie van dus nietjeghenstaande het recht vanden heere te doen vervolgghen zoo wel op de poorters als op andere als niet commende het poorterschap benomen het recht van mynen voorseyde heeren.*

We kunnen enerzijds concluderen dat de vrijstelling van ‘het beste hoofd’ niet enkel gold voor de (buiten)poorters van Dendermonde, maar ook voor hun echtgenotes, al is het niet uitgesloten dat zij zelf (buiten)poorteres waren, en anderzijds dat het gewoonterecht en heerlijk recht regelmatig clashten en de rechtbanken nu eens in het voordeel van de poorters beslisten, dan weer in het voordeel van de leenheren.

Bronnen

Niet-gepubliceerde bronnen

- Rijksarchief Gent (RAG), FM1, Algemeen Familiefonds, 756, Kalken: beste hoofd, rechten en gebruiken (1616-1658).
- Rijksarchief Gent (RAG), GW8, Raad van Vlaanderen, H. Acten en Sententiën, 2355, 8 april 1437 - 2 april 1438. 1 register, folio 445 recto, paragraaf 3.
- Algemeen Rijksarchief Brussel (ARA), Familiefonds de Merode-Westerloo, nrs. VD 984 en VDB 165/1.

Gepubliceerde bronnen

- AUGUSTYN B., ‘Land van Dendermonde’, in PREVENIER W., AUGUSTYN B. (eds.), *De gewestelijke en lokale overheidsinstellingen in Vlaanderen tot 1795*, Brussel, 1997, p. 457-460.
- BALTHAU E., ‘Een inventaris van het archief van de Heren van Kalken (1228-1689) van het begin van de achttiende eeuw’, in *Castellum*, jg. XXXII, nr. 4, december 2015, p. 5-39.
- BUNTINX J., *Inventaris van het Archief van de Raad van Vlaanderen*, 9 delen, Brussel, 1964-1979.
- DECAVELE J., ‘De Gentse poortery en buitenpoortery’, in *Recht en instellingen in de oude Nederlanden tijdens de middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Liber Amicorum Jan Buntinx*, Leuven, 1981, p. 63-83.
- DE POTTER F., BROECKAERT J., *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, Vierde reeks, Arrondissement Dendermonde, deel I, Kalken*, Gent, 1889.
- DE RUYVER L., *De Sint Denijsparochie van Kalken. Overlijdens 1604-1900*, VVF Gent-Digitaal Archief, 1998.
- DE WILDE J.R.J., ‘De familie De Wilde te Kalken en Laarne: de oudste getuigenissen’, in *Castellum*, jg. XII, nr. 4, december 1995, p. 3-13.
- DE WILDE J.R.J., ‘Een bevoegdheidsgeschil omtrent de inning van het beste hoofd (Laarne, 1485)’, in *Castellum*, jg. XIII, nr. 2, juni 196, p. 35-41.

[illegible]

Illustratie 1. Aanhef van de mededeling die baljuw Pieter Van Hecke op 8 januari 1612 verspreidde.
RAG, Algemeen Familiefonds, Kalken, nummer 756: *beste hoofd, rechten en gebruiken* (1616-1658).

Transcriptie van de originele folio (afkortingen zijn opgelost om de tekst vlot leesbaar te maken)³³:

Men laet weten eenen yeghelicken dat alzo mynen heere den graef van Iseghem competeert³⁴ binnen zynder prochie ende heerlichede van Calckene ende recht heeft van immemorale tyden te heffen de beste have oft het beste hooft van álle de ghone die binnen zynder voors heerlichede deser weerelt zyn overlydende het zy inwonende oft vremde persoon, van wat staet conditie oft qualiteyt zy zouden moghen wesen, volghens zyn vermoghen, ende dát hij dienaengaende, oft zyne officieren vuyt zynen naeme, het voors zyn recht byde debiteuren courtoiselicke³⁵ laet redimeren³⁶, verstaet mynen voorn heere dus niet jegenstaende, dat omme tselve zijn recht te frauderen, datter eenighe vanden insetenen prochianen vanden zelv heerlichede van Calckene, haerlieder³⁷ álreede³⁸ ghemaect hebben ende noch syn maeckende poorters vande stede van Dendermonde, meschien denkende vuyt te wesen tselv recht te ontgaene³⁹, maer te noteren doet, dat volghende de costumen vanden voors stede van dendermonde, niemant vermach⁴⁰ het voors poorterschap áenveerden, oft hy en moet verclaeren by sollemgnele⁴¹ eede, dat hy tselv poorterschap niet es áenveerdende omme yemant te frauderen van zyn recht, zulx dat in het reguard⁴² vande voors inwoonenden, doende zulck eenen eedt merkelicken blyckt zulx te gheschieden ter prejuditie⁴³ vanden heere ende álzo doende desen simpelheyt eenen quaeden eedt, twelck mynen voorn heere zeer leet es om horen, te meer hy niet en meent zyne ondersaeten rigoreuselick⁴⁴ gheweest thebbene omme álzo met

³³ Met dank aan Laurent Inghelbrecht voor enkele aanvullingen via het Facebook forum van Familiekunde Vlaanderen.

³⁴ *competeert*: behoren tot, toebehoren aan, vallen onder de bevoegdheid van.

³⁵ *courtois*: hoofsch, gratieus, beleefd, voorkomend, hoffelijk. Hier wellicht verwijzend naar de terugkoop als gunstmaatregel (cfr. voetnoot 36).

³⁶ *redimere*: terugkopen.

³⁷ *haerlieder*: hunner, van hen. Hier: zich laten inschrijven als buitenpoorter.

³⁸ *álreede*: thans.

³⁹ *ontgaen*: ontsnappen.

⁴⁰ *vermach*: gebiedende wijs van het werkwoord vermogen: de kracht of macht bezitten tot; in staat zijn tot, bij machte zijn tot; kunnen.

⁴¹ *sollemgnele*: plechtig; met inachtneming van bepaalde gebruiken.

⁴² *in het reguard*: ten opzichte van.

⁴³ *prejuditie*: nadeel, schade, ten nadele van.

⁴⁴ *rigoreuselick*: op strenge, onverbiddelijke wijze; zonder clementie.

quader causen van hem te vervremden, ende indien zulcke poorters in het áenveerden van hun poorterschap geen en eedt ghedaen en hebben oft en doch, contrarieren⁴⁵ de voors costume en alzoo niet en behoorlic ghehauden te wesen voor poorters, ende in állen ghevalle álwarent zoo dat zy in deene oft in dandere maniere ghehauden waeren voor poorters, zoo en zonder zy niet connen ontgaen mynen voors heerens recht van beste hooft, jae zelve de poorters inwoonende der voors stede van dendermonde # veel te meer tot laste van den inwoners van den voors heerlicheide, dienvolghende mynen voorn heere waerschuyt desen yghelicken inwooners synder voors heerlicheyt van Calkene, dát zijne intentie es te ghenieten van zijn voors recht als tselve binnen den destricte synder voors heerlicheide vallen zal en incas van weghens zal tselv syn recht vervolghen by middel van justitie, elck wacht van schade Dynhouden voorschreven es by my pieter ván hecke Bailliu ván Calkene gepubliceert op den acht january xvic xii wesende soendách naer de parochiale misse ter plaetse ghecostumeert.

Noot in de linkermarge:

tot Calckene passerende ende áldaer sterfende, daarvan den heere gheobteneert⁴⁶ heeft by sentencie⁴⁷.

⁴⁵ *contrarieren*: tegenwerken, zich verzetten tegen.

⁴⁶ *gheobteneert*: verkregen, verworden.

⁴⁷ *sentencie*: vonnis.